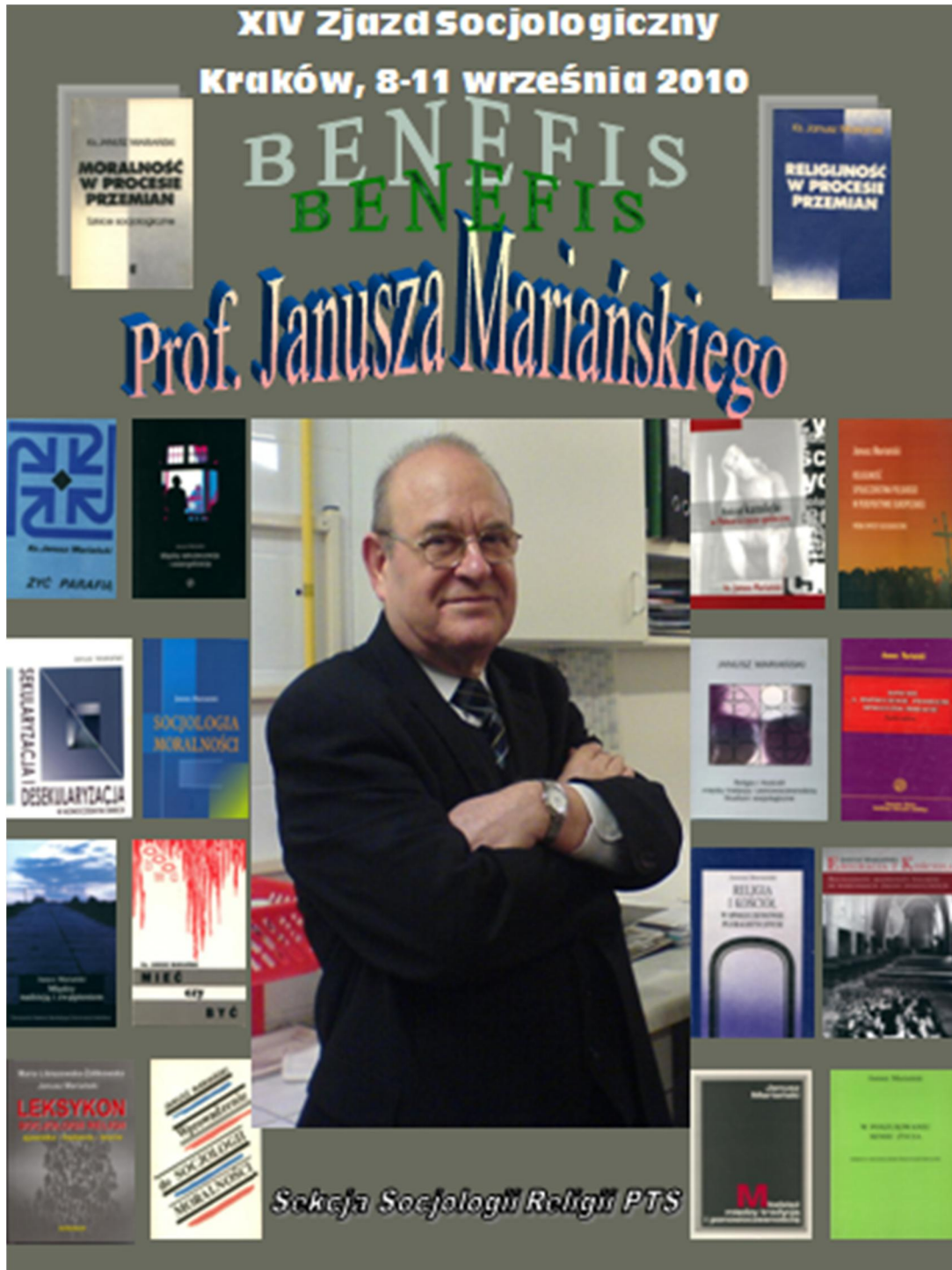

JUBILEUSZ 70-LECIA URODZIN

KS. PROF. ZW. DR HAB. JANUSZ MARIAŃSKI
UCZONY, MISTRZ, PRZYJACIEL

KRAKÓW 2011

Janusz Mariański – Uczony, Mistrz, Przyjaciel

Benefis Jubileuszowy

- Maria Libiszowska-Żółtkowska UW – krótki rys biograficzny
- Stanisław Fel KUL – KULowska kariera Janusza Mariańskiego
- Irena Borowik UJ – Janusz Mariański - socjolog religii
- Aleksandra Jasińska –Kania UW – Janusz Mariański - socjolog moralności
- Andrzej Wojtowicz SGGW – Kościół w teorii Janusza Mariańskiego
- Wojciech Świątkiewicz UŚ – Parafia w pracach Janusza Mariańskiego
- Zbigniew Stachowski URz. – Janusz Mariański jako religioznawca
- Andrzej Potocki UW– Janusz Mariański – badacz młodzieży
- Elżbieta Firlić SGH – udział Janusza Mariańskiego w badaniach ISKK
- Halina Rusek UŚ/Cieszyn – Janusz Mariański o sekularyzacji i desekularyzacji
- Leon Smyczek KUL – Janusz Mariański – mistrz młodego pokolenia
- Józef Baniak UAM - prezentacja książek dedykowanych Januszowi Mariańskiemu
- Toasty i życzenia

Czcigodny Jubilacie,
Szanowni Państwo,
Drogie Koleżanki i drodzy Koledzy,

Zebraliśmy się tu dzisiaj na uroczystej sesji specjalnej w ramach XIV Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologów by uczcić jubileusz 70-lecia ks. prof. zw. dr hab. Janusza Mariańskiego. Dla niektórych z Państwa jest On mistrzem lub nauczycielem, dla innych kolegą lub przyjacielem, niektórzy z nas mają wobec niego dług wdzięczności za recenzje pozwalające wspinać się po stromych szczeblach akademickiej kariery. Na tej sali są może i tacy, którzy dopiero w przyszłości staną się Profesora wdzięcznymi dłużnikami. Na pewno są i tacy, którzy przyszli by z bliska zobaczyć klasyka polskiej socjologii religii i polskiej socjologii moralności, bezpośrednio poznać autora licznych publikacji, autorytet w świecie nauki i ważnego decydenta życia akademickiego.

Ale żeby dziś można było te wszystkie zasługi wyliczyć, oddać Jubilatowi należną uwagę - musiał pierwzej stać się cud narodzin. Wydarzył się on prawie równo 70 lat temu 6 września AD 1940 w miejscowości Borowo niedaleko Płocka na Mazowszu w rodzinie Stanisława i Heleny *de domo* Synowieckiej Mariańskich. Dzisiejszy Jubilat przyszedł na świat jako ostatnie, siódme dziecko, szczęśliwa siódemka! Beniaminek rodziców i starszego rodzeństwa.

Na chrzcie świętym nadano Mu oryginalne imię Janusz. Imię pochodzi od starorzymskiego bóstwa Janusa, który miał dwie twarze. Spoglądał zarówno w przód jak i wstecz. Jak zaświadcza horoskop imienia Janusz – ludzie nim obdarzeni *lubią każdą rzecz oglądać z różnych punktów widzenia i mają rozległe zainteresowania. Liczba imienia Janusz wynosi pięć. Piątka oznacza ludzi śmiałych i ciekawych świata. Połączenie mocy tej liczby i legendy o Janusie, który widzi cały świat naokoło siebie, daje wszechstronne uzdolnienia i wielką żywość umysłu. Januszowie sprawiają wrażenie ludzi, którzy po to przyszli na świat, aby wszystko sprawdzić, wszystkiego dotknąć, zbadać, dowiedzieć się i doświadczyć. Stale gromadzą w umyśle wiadomości, ciekawostki oraz historyjki z morałem. Niejeden z nich zauważył w pewnym momencie, że ma talent pisarski, z którego w dodatku można nieźle wyżyć. W szkołach nie muszą się wiele uczyć, bo cały program znają już wcześniej ze słyszenia. W wieku dojrzałym potrafią zacząć nagle dobrze zarabiać - głównie po to, aby wypróbować, jak się człowiek czuje, kiedy jest bogaty.*

Nie wiem czy preferencja tych cech były powodem wyboru tego imienia, ale rodzice od początku byli przekonani o dużych zdolnościach i intelektualnych możliwościach najmłodszego Syna. Marzyła im się dla Niego kariera duchownego.

Religijna atmosfera domu rodzinnego, autorytet rodziców i miłość Syna do nich sprawiły, że od najmłodszych lat przygotowywał się do poświęcenia służbie Bożej sukcesywnie zdobywając niezbędne wykształcenie - początkowo w Niższym Seminarium Duchownym w Liceum im. św. Stanisława Kostki w Płocku (1954-1958), a po maturze, którą zdał, jako eksternista przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, świadom swego wyboru i powołania wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku (1958-1964). Spełnił oczekiwania rodziców - w 1964 roku otrzymał święcenia kapłańskie. Trzydzieści lat później – w 1998 r. został mianowany kanonikiem honorowym Kapituły Katedralnej Płockiej.

Posłuszny władzy kościelnej, która właściwie odczytała jego talenty w latach 1964-1968 podjął studia na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Magisterium z socjologii uzyskał na podstawie rozprawy *Religijność parafii podmiejskiej w rejonie uprzemysławianym na przykładzie parafii Biała k/Płocka.*

W latach 1968 – 1972 był doktorantem KUL, w katedrze socjologii religii ks. prof. Józefa Majki. W terminie obronił pracę doktorską: *Więź społeczna w*

parafii miejskiej w rejonie uprzemysłowionym. Studium socjologiczne, której promotorem był prof. Jan Turowski i tym samym uzyskał naukowy stopień doktora socjologii.

Siedem lat później w 1979 r. na podstawie rozprawy *Dynamika przemian religijności wiejskiej w warunkach industrializacji. Studium socjologiczne na przykładzie rejonu plockiego* oraz w wyniku pozytywnej oceny dorobku naukowego przez recenzentów - profesorów Józefa Majki, Józefa Chałasińskiego i Władysława Piwowskiego zdobył stopień doktora habilitowanego z zakresu socjologii religii.

W latach 70-tych i 80-tych odbył staże naukowe w Niemczech i w Austrii - Współpracował z Instytutem Małżeństwa i Rodziny w Wiedniu, był stypendystą Fundacji Konrada Adenauera.

Nieprzerwanie od 1982 roku zatrudniony jest na Wydziale Nauk Społecznych KUL Jana Pawła II w Instytucie Socjologii, początkowo w katedrze socjologii religii kierowanej przez ks. prof. Władysława Piwowskiego, a od 1984 piastuje funkcję kierownika Katedry Socjologii Moralności.

W 1988 roku otrzymał tytuł naukowy profesora, zaś w 1992 r. został profesorem zwyczajnym.

Janusz Mariański jest czynnym członkiem wielu towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych: Towarzystwa Naukowego KUL (w latach 2001 - 2003 prezes TN KUL), Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, Polskiego Towarzystwa Religioznawczego, Towarzystwa Naukowego Plockiego, Lubelskiego Towarzystwa Naukowego i wielu innych.

Przez długie lata był wice przewodniczącym Sekcji Socjologii Religii PTS.

Jest członkiem redakcji czasopism naukowych, m.in. „Universitas Gedanesis”, „Pielęgniarstwo XXI wieku”, „Horyzonty Wychowania”, „Keryks” (czasopismo międzynarodowe wydawane w języku polskim i niemieckim), „Principia”, „Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny” a także członkiem Komitetu redakcyjnego serii *socjologa religii* wydawnictwa NOMOS w Krakowie. Był redaktorem wydawnictw encyklopedycznych i autorem haseł w dziale socjologii religii w *Encyklopedii Katolickiej*, w 10 tomowej Encyklopedii PWN *Religia*, oraz w *Leksykonie socjologii religii*.

Autor wielu naukowych publikacji, w których rozważania teoretyczne i koncepcyjne oraz wskazania praktyczne przeplatają się z wynikami badań empirycznych. Od 1972 do 2008 roku opublikował 1159 prac naukowych i popularyzatorskich, także w czasopismach zagranicznych oraz 36 książek. Ta

niewiarygodna liczba publikacji równomiernie podzielona przez 36 lat twórczej pracy daje powyżej 30 publikacji rocznie! Śmiem twierdzić, że prof. Janusz Mariański jest w tej kategorii niekwestionowanym rekordzistą. Publikacje Mariańskiego, które zapełniają i nadal zapełniać będą wiele półek w bibliotekach akademickich na stałe weszły do kanonu obowiązkowych lektur na kierunkach nauk społecznych wszystkich uniwersytetów oraz szkół wyższych.

Bije również rekordy w aktywności konferencyjnej. Dzisiejszy, szacowny Jubilat jest także autorem kilku ważnych projektów badawczych krajowych i międzynarodowych: dwa z nich dotyczyły religijności młodzieży w Europie (pod kierunkiem prof. Ulricha Nembacha z Uniwersytetu w Göttingen), kolejny sytuacji Kościołów w Europie Środkowo-Wschodniej (pod kierunkiem prof. Paula M. Zulehnera z Wiednia).

Na zlecenie Komitetu Socjologii PAN dokonał ekspertyzy kondycji moralnej społeczeństwa polskiego w warunkach transformacji ustrojowej. Efekty jej opublikował w zbiorowej monografii *Kondycja moralna społeczeństwa polskiego*.

Od lat prowadzi własne badania stanu religijności społeczeństwa polskiego. Diagnostuje ciągłość i zmianę stosując wskaźnikowe parametry religijności określające wiarę i wiedzę religijną, praktyki i identyfikacje ze wspólnotą kościelną oraz wybory i zachowania moralne. Zmienna rzeczywistość podpowiada mu coraz to nowsze paradygmaty interpretacyjne. Malejące znaczenie Kościoła katolickiego, jako wspólnoty ewoluuje w kierunku indywidualizacji wiary, selektywnych form religijności z wyboru, nowej duchowości czy wręcz sekularyzmu. Socjologia opisująca i wyjaśniająca współczesność zawsze jest *in status nascendi* dlatego też teorie, którymi się posługuje nie są raz na zawsze dane, są płynne i zmienne. Owa płynność teorii powoduje u Mariańskiego dwutorowość postrzegania opisywanej rzeczywistości, co przekłada się na tytuły jego książek zawierających cezurę „między”: tradycją i nowoczesnością, nadzieją i zwątpieniem, sekularyzacją i ewangelizacją, sekularyzacją i desekularyzacją, socjologią i teologią, mieć czy być.

Publikacje Mariańskiego poza walorem poznawczym mają nadto cenną cechę pragmatyzmu. Wskazują Kościołowi dokonujące się przewartościowania w polskim społeczeństwie i podpowiadają kierunek prac duszpasterskich. Podwójna perspektywa – uczonego i katolickiego duchownego pozwala mu łączyć konieczny dla badań naukowych metodyczny dystans z osobistym

zaangażowaniem. Mimo tego zaangażowania jego analizy nie tracą naukowego obiektywizmu opartego na logice argumentacji.

Profesor Janusz Mariański twórczo aktywny jest nie tylko na niwie naukowej, ale także w działalności organizacyjnej. W latach 1994 – 1996 należał do Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Od 1997 roku jest członkiem Komitetu Socjologii PAN, od 1999 jest w jego Zarządzie. W 2006 r. został członkiem Komitetu „Polska w Zjednoczonej Europie” przy Prezydium PAN. W obecnej kadencji zasiada w Centralnej Komisji ds. Stopni Naukowych i Tytułu Naukowego. Od lat współpracuje z Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS), z Ośrodkiem Sondaży Społecznych OPINIA, oraz z Instytutem Statystyki Kościoła Katolickiego SAC.

Ksiądz profesor Janusz Mariański jest człowiekiem towarzyskim, inicjatorem środowiskowych spotkań, w których łączy dobrą zabawę z nie mającymi końca naukowymi dysputami.

W krótkiej prezentacji biograficznej nie sposób przedstawić wszystkich pełnionych przez Niego funkcji, wymienić wszystkie zasługi i dostąpione zaszczyty.

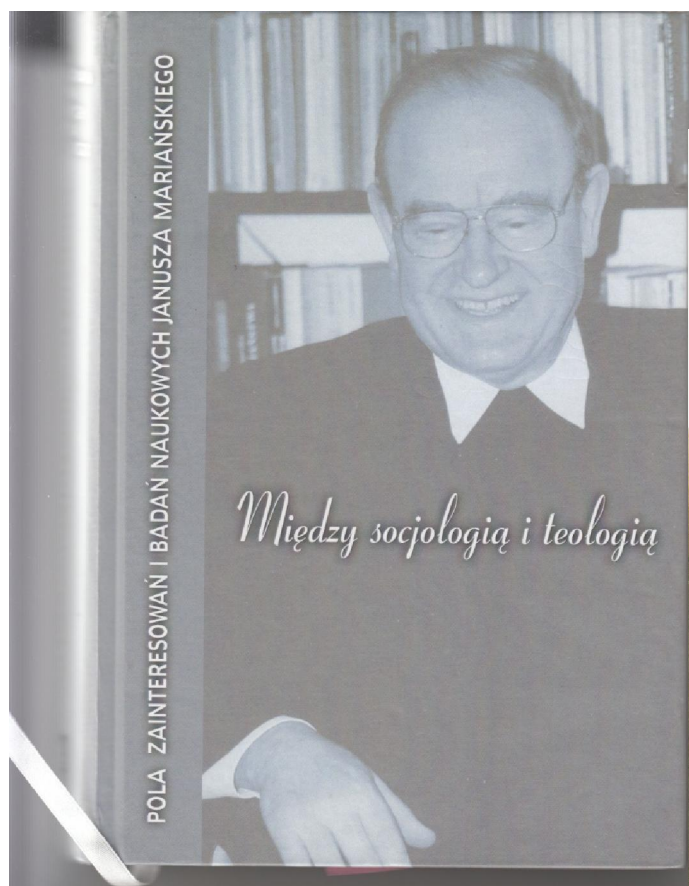
Wielokrotnie był nagradzany w tym przez Prezesa Rady Ministrów, Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Zdrowia a także wielokrotnie przez Rektora KUL. W kategorii nauk kościelnych otrzymał prestiżową nagrodę Stowarzyszenia Wydawców Katolickich FENIKS.

Pod jego naukową opieką przygotowało i obroniło rozprawę doktorską blisko 40 doktorów, jako recenzent wypromował ich znacznie więcej. Był też recenzentem wielu rozpraw habilitacyjnych, nie wspominając o rzeszy wypromowanych magistrów i licencjatów. Kilku profesorów socjologii dzięki jego pozytywnej opinii mogło odebrać ten zaszczytny tytuł z rąk prezydenta RP. Sumując te kategorie – od licencjata do profesora nie trudno zauważyć jak wielu socjologów zawdzięcza Mu swój rozwój naukowy.

I także za to będziemy dzisiaj Jubilatowi dziękować. Na razie, tylko w imieniu własnym nieustająco, po stokroć serdecznie dziękuję.

Dziękuję Ci Januszu za Twoją przyjaźń, za serdeczność, za pogodę ducha, za dar scalenia środowiska socjologicznego na płaszczyźnie naukowej, towarzyskiej i zabawowej. Niech tak to nadal trwa, do końca świata i o jeden dzień dłużej.

Maria Libiszowska-Żółtkowska – Krótki rys biograficzny wygłoszony podczas jubileuszu

Zbiorowe publikacje pod red. Józefa Baniaka dedykowane Jubilatowi – Januszowi Mariańskiemu

